

gen ble hogd vekk. De regnet bjørka, da som nå, som vedskog, og hugde den ned for fote. Da det ble litt lang veg til skogkanten, flyttet de gammen etter for å ha skogen nærmere døren. Det vokste furu her også tidligere. Men senere ble det bygd større tømmerhus, og det kom folk som trengte større jordvidde. Det ble orden i matrikkel og skyldsetting. Det ble større gårder og vilte fjøsbygg. Det var den nye gangen. Jernploegen fikk jord ble brutt opp til et eng.

er i bekkene for å
m... Det gamle gikk i

glemme. En ny tid grydde. Hesten var med i denne ekspansjonen og betegnet den nye tida. I dag er det bensinmotoren og gummihjulene – vi hilser den nye tida velkommen til Birtavarre og grendene her omkring. Men vi ser med ærefrykt på gammetomtene som var grunnlag for det arbeidsliv som grodde på samme jord som vi odler i dag.

Til å ta mot den nye tida som er i anmarsj, skal det ny bebyggelse til for mange, både fiskere og bønder. Tyskerne satte denne virksomheten i gang ved å rasere og brenne. Nå blir hus etter hus reist, alle etter nye tidskrav, der helst toetasjes hus for en

eller et par familier. Alle får store kjellere og adskillig bedre plass innenfor veggene, enn i de nedsvidde husene. Noen rivende fart har gjenoppbyggingen ikke vist, men det kommer noen nye hus opp etter hvert. Den nye skolen i Trollvik har forsinket fødsel. Planene står omtrent der de stod for ett år siden. At den nye tida krever skikkelig skolehus og lærerboliger, går sent opp for dem som har makt og myndighet. Dersom enda traktoren kunne brukes til å hale byggeplanene, og få dem på gli, var den enda mer kjærkommen her i distriktet.

B.R.H.

medalje i bronse. Denne vasisden utstyrt med Karl XV' i relieff. På baksiden sto Tr byvåpen, og i ring rundt d til venstre "Nordland" og t "Finmarken". Midt under s "Tromsø 1870". Ole Reierse vidt vites den eneste lærer innen Skjervøy prestegjeld tatt en sådan offentlig utm

Etter 10 år som lærer i Nor blei han ansatt som lærer c sanger (klokker) i Skjervøy han virket som ordfører, he kasserer, leder av fattigkon nen og forlikskommisær. F samisk-kvenske bakgrunn åpenbart ikke utgjort noe l en betydelig karriere i kor styre og stell.

I *Tromsøseminarister* kan vi hans 15 barn "valgte over l ten lærerkallet." En av diss Johannes Reiersen som var skolestyrer i Vadsø. I 1915 ei bok, *Skolen i Finnmarken*, drøfter utviklinga av skole Finnmark. Ikke overrasker fornorskingsarbeidet viet l oppmerksomhet. Og forfat ger ikke skjul på sitt ståte varm forsvarer av myndig linje i fornorskingspolitikk Reiersen representerte og p te ei oppfatning som han c den store majoriteten av sk

Far og sønn Ole Johan og Johannes Reiersen

Av Eivind Bråstad Jensen

I eksamensprotokollen til Tromsø seminar finner vi i 1858 Ole Johan Reiersen. Vi får vite at han kom fra Skjervøy og at han etnisk er kategorisert som "Finn (same) og Kvæn". Til forskjell fra det store flertallet av elever med slik etnisk bakgrunn, slo Seminaret fast at han ikke bare mestret samisk og kvensk, men en uttrykte også tilfredshet med hans norskferdigheter.

Reiersens etniske bakgrunn hindret han heller ikke fra å slutte opp om myndighetenes fornorskninglinje med iver og glød. Derfor blei han også flere ganger premiært av mid-

ler som Troms fylkesting hadde opprettet for å stimulere kvenbarns opplæring i norsk. Men han ivret like sterkt for å lære samiske elever norsk, og i 1867 fikk han utgitt boka

En kort Veiledning for Finnerne til at lære Norsk. I Nordreisa bygdebok kan vi lese at "denne boken hadde vakt en viss oppsikt, for i 1873 blir forfatteren av den belønnet med en

4 par familier. Alle får store kjel-
3 adskillig bedre plass innenfor
ne, enn i de nedsvidde husene.
rivende fart har gjenoppbyg-
1 ikke vist, men det kommer
nye hus opp etter hvert.
ye skolen i Trollvik har forsinn-
lsel. Planene står omtrent der
d for ett år siden. At den nye
ever skikkelig skolehus og
oliger, går sent opp for dem
ar makt og myndighet.
n enda traktoren kunne bru-
å hale byggeplanene, og få
å gli, var den enda mer kjær-
en her i distriktet.

3 Reiersen

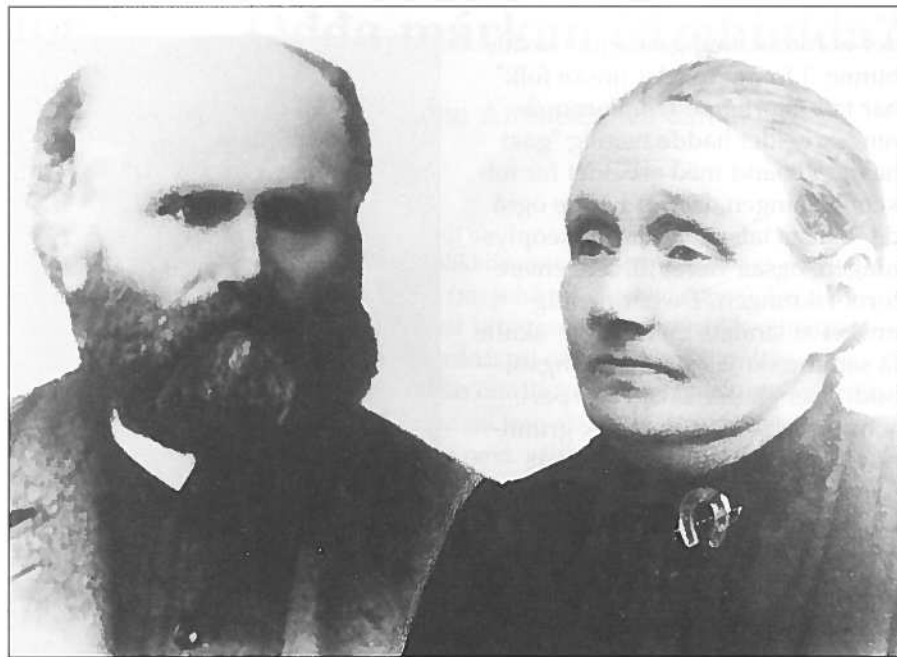
**Reiersen. Vi får vite at
le) og Kvæn". Til for-
eminaret fast at han
med hans norskfer-**

*Veiledning for Finnerne til at
sk. I Nordreisa bygdebok
se at "denne boken hadde
viss oppsikt, for i 1873 blir
en av den belønnet med en*

medalje i bronse. Denne var på for-
siden utstyrt med Karl XV's initialer
i relieff. På baksiden sto Tromsø
byvåpen, og i ring rundt dette stod
til venstre "Nordland" og til høyre
"Finmarken". Midt under sto
"Tromsø 1870". Ole Reiersen er, så
vidt vites den eneste lærer som
innen Skjervøy prestegjeld har mot-
tatt en sådan offentlig utmerkelse."

Etter 10 år som lærer i Nordreisa
blei han ansatt som lærer og kirke-
sanger (klokker) i Skjervøy hvor
han virket som ordfører, herreds-
kasserer, leder av fattigkommisjo-
nen og forlikskommisær. Hans
samisk-kvenske bakgrunn har
åpenbart ikke utgjort noe hinder for
en betydelig karriere i kommunalt
styre og stell.

I *Tromsøseminarister* kan vi lese at av
hans 15 barn "valgte over halvpar-
ten lærerkallet." En av disse var
Johannes Reiersen som var amts-
skolestyrer i Vadsø. I 1915 ga han ut
ei bok, *Skolen i Finmarken*, der han
drøfter utviklinga av skolestellet i
Finnmark. Ikke overraskende blir
fornorskingsarbeidet viet betydelig
oppmerksomhet. Og forfatteren leg-
ger ikke skjul på sitt ståsted som en
varm forsvarer av myndighetenes
linje i fornorskingspolitikken.
Reiersen representerte og presenter-
te ei oppfatning som han delte med
den store majoriteten av skolefolk

Ole Johan Reiersen f. 1835 og hans kone Marie Hansdatter, f. 1846. Hun var fra Tynset.
Foto: NTRM Arkiv

og norske myndigheter. Derfor er
boka en interessant kilde for å forstå
datidas argumenter og begrunnelse
for fornorskingspolitikken.

Tromsø Lærerskole som i år kan se
tilbake på 175 års virke, var et viktig
redskap i myndighetenes politi-
tikk overfor samer og kvener. I dag
er det ingen som forsvarer den forn-
orskingslinja som var domine-
rende i en periode på rundt 100 år.
Uten å ha til hensikt å forsvare den,
kan det være berettiget å finne årsaker
til at seminaristene så lojalt slut-

tet opp om fornorskingslinja. Og
for Reiersen var målet "intet mindre
end at hæve finnerne til samme kul-
turstandpunkt som det norske folk,
forat finnerne ikke skulde være
nordmændene underlegne, men bli
konkurrancedygtige og være i stand
til at opnaa samme rettigheter og
fordele som nordmænd baade i stat
og kommune." Når han videre hev-
det at det hersket full enighet om at
dette ikke kunne skje gjennom det
samiske språket, "stod der jo her ett
tilbake, nemlig at lære finnerne
norsk". Han skriver at de som hev-

der at fornorskningsarbeidet skulle kunne "i foragt for det finske folk" har tatt "storligen" feil. Fornorskningsarbeidet hadde nemlig "gaat haand i haand med arbeidet for folkeoplysningen. Derfor hadde ogsaa de "bedste talsmænd for folkeoplysningen, ogsaa været tilhængere av fornorskningen." "De har nemlig ønsket at landets innbyggere skulle få samme skole og opplysningstilbud. "Der skulde ikke være personsanseelse". Ut fra ei slik grunnholdning blir det begripelig når Reiersen omtaler de som ville imøtekomme samiske ønsker om å få mer undervisningen på samisk slik: "Man kan gjerne si at deres arbeide har berodd paa en falsk forutsætning, og deres anskuelser har om end ubevisst bundet i svakhet og likegyldighet".

For Reiersen er det viktig å understreke at det ikke var meningen at det norske skulle "paatvinges" finnerne i den hensikt at berøve dem deres eget sprog". Nei, norskferdighetene skulle "tjene som et meddelelsesmiddel og senere være finnerne til nytte i det daglige liv blandt

Johannes Reiersen, f. 1873.
Foto: NTRM Arkiv

nordmænd". Samtidig mener han skolen ikke hadde fått støtte fra andre samfunnsaktører i sitt arbeide med norskopplæring av samer og kvener. Særlig refser han handelsmennene for bare å tenke på "sin egen fordel" når de for "bedre at

kunne handle med finnerne og kvænerne, lærte deres sprog og benyttet det saa ofte der gaves anledning dertil".

Johs. Reiersen kunne for snart 90 år siden med tilfredshet slå fast at " alt snak om at benytte finsk eller kvænsk i skolen er nu praktisk talt forstummet. Det staar klart for folk at man har handlet rigtig naar man mere og mere har gaat over til bruken av norsk i skolen til fortrængsel av de andre sprog. Ingen ønsker sig tilbage tilbage til de gamle forhold med lekser i 2 til 3 forskjellige sprog i samme klasse og samme time." Han hevder videre som "en nu erkjendt sak" at det " netop er den finske nation som har høstet fordel av det velsignede stræv man har hat med sprogene." For takket være deres bedre norskferdigheter "er finnerne steget i anseelse, agtelse og velstand. De er sat istand til at holde skridt med nordmændene baade i kulturel og økonomisk utvikling. Og ikke sjelden finder man finner i fremskutte stillinger inden kommunerne."

Nytt mark komage

Av Lene Anto

Mange av de voksne leserne fra Norge som barn. Det var stas å kunne b kjøpsko og gummistøvler. Barna fikk begynte på skolen. Men selv man va mistøvlene, så viste det seg ofte at d Med komager kunne man f.eks. vass våt på beina.

Manndalen Husflidslag, ved Kjellau beid med Eanodaga Sámiid Searvi (ført et Interreg Sápmi prosjekt, for å skinn, sy og stelle komager. Det er i skal bli en biinntekt for deltakerne. vil kjøpe komager idag?

Vi vet at nysmurte komager var utr ten, bedre enn skaller pga det fuktig lags vær og var lette, varme og vani mye vedlikehold. Komagene var en årene, under utearbeid og til unger I forbindelse med at sjøsamer i fler begynt å bruke samekofte, så har de etter komager. Komagenes funksjor når man ikke trengte å være så fin, drakt.

Men kunnskapen om å sy og stelle og derfor satte man igang med dett av arbeidet var å samle informasjon og om terminologien. Denne artikk på prosjektrapporten som Kjellaug